

rami in očetih) kakor tudi z doraščajočo mladino. Pri vsaki šoli naj se ustanovi društvo »Šola in doma«. Prireajo naj se tedni in tečaji za starše in odraslo mladino ali vsaj roditeljski sestanki.

O učnih načrtih sta govorila E. Vranc in J. Kontler. Prvi je razpravljaval o problematiki učnih načrtov. Iz ankete s tečajniki (42 % odgovorov) je prikazal mnenja učiteljev o sedanjih učnih načrtih. Med odgovori je gotovo najkrepkejši oni, ko učiteljica načrta na šoli še sploh videla ni. Analiziral je stare načrte iz leta 1924., 1932. in 1934. Za uspešno delo je nujen tako okviren kakor podroben učni načrt, dasi nekateri temu ugovarjajo. Od dobrega in ustrežajočega načrta pričakujemo: da je posledica premišljenega učnega in vzgojnega smotra; da je izobraževalna dobrina racionalno izbrana in da ja snov organsko razporejena. Cilj šole postavlja država (družba), za katero se mladina vzgaja. S postavitvijo smotra je dan že tudi okvir učnemu načrtu, vendar pa je izbor vršiti iz naslednjih vidikov: snov mora biti kulturno pomembna in časovno sodobna, krajevnim in pokrajinskim prilikam ustrežajoča ter mladinsko in psihološko pravilna. Država naj izda maksimalen načrt, ki se potem krajevno prikuje. Razpored gradiva je lahko predmetni, koncentracijski ali z letnimi vodilnimi idejami za posamezne razrede. Predavatelj izraža upanje, da bo nov načrt vsaj v glavnem ustrežal načelom pravega in ustrežajočega učnega dela. Sprejeta je ideja letnih enot s celostnim poukom v I. in II. razredu, z nakazano celostjo v III. in IV. razredu, a na višji stopnji pa se predvideva kurzni (tečajni) pouk z diferenciacijo snovi.

O vprašanju, kakšen naj bo podroben učni načrt, je govoril drugi predavatelj. Pokazal je muke in težave učitelja Janeza Kersnika I., ki bi naj sestavil podrobni učni načrt za I. razred. V počitnicah je odlagal to neprijetno delo, dokler ga ni zatekel 25. avgust oz. 1. september. Iskal je, da bi kje staknil podrobni učni načrt in ga še v zadnjem trenutku prepisal. Simpatičnejši je pa bil učitelj Janez Kersnik II. (tudi iz Studenc), ki je že v začetku julija bil v marsičem na jasnem. Poznal je krajevne gospodarske in socialne ter kulturne in nacionalne razmere, vedel je, kam odhaja mladina iz šole. Na podlagi teh spoznanj je postavil naslednji cilj svojega bodočega dela, obenem tudi okvir svojemu podrobnemu učnemu načrtu: Vzga- jajmo zaveden naraščaj, gojimo smisel za praktične poklice in pripravljajmo za srednje šole. Odločil se je, da bo vodilna ideja domoznanstvo ter da bo načrt omogočal samostojno pridobivanje znanja. Potem si je izposodil v učiteljski knjižnici ali v Pedagoški centrali potrebne psihološke, mladinske, pedagoške in didaktične knjige za študij. Po tej orientaciji si je zbral izobraževalno dobrino, določil letne in delovne okvire. Tako opremljen in oborožen se je javil 25. avgusta šolskemu upravitelju v Studencih na delo. Kersnik II. ne išče izdelanih učnih načrtov, tudi ne ponuja 100 din nagrade za prepis takega načrta, niti ne zadržuje izposojenih načrtov. On ve, da je le oni načrt dober in uporaben, ki je zrasel v krajevnih potrebah in v njegovi glavi. Svoja izvajanja je predavatelj ponazoril s praktičnimi primeri in grafikoni.

Diskusija o učnih načrtih je pokazala živo zanimanje za izboljšane učne načrte ter iznesla zahtevo, da so za krojenje okvirnih — minimalnih ali maksimalnih — in podrobnih učnih načrtov odločilni le poklicni pedagoški krogi.

Šesti in zadnji dan je pa bil posvečen čistemu praktičnemu delu, didaktiki. G. Šilih je govoril o skupinskem delu v šolskem pouku. Svoja izvajanja je naslonil na tri načela: načelo svobode, načelo dinamičnosti in načelo življenjske bližine. O svobodi je dejal, da brez nje ni razvoja in ne morale. Vendar pa ima svoboda neke meje, zajate v sintezi individualnosti in kolektivizma.

Pesmi Vide Tauferjeve

Vida Tauferjeva je začela pesnikovati ravno v tistih povojnih letih, ki so tudi v našo literaturo prinesle kaotičnost in vročično reakcijo na vse tisto, za kar se je človek čutil prikrajšanega v od vojne razbitih letih brezpogrnega življenja in silovite miselne ter čustvene onemoglosti, omotice in raztrganosti. Torej v dobi, ko so se umetniki skušali kar najbolj otresti zunanjih oblik in vseh tistih nevidnih spon, ki so jim ovirale sprostitve intuicije, po kateri so hoteli ekspresivno, torej iz same človekove duševnosti oblikovati, graditi in postavljati neke nove osnove v umetnosti ter se razmahniti v novih miselnih in idejnih vzgoinih.

To je doba »Treh labodov«, v katerih se je najprej začrtal prvi izkrik slovenske literarne mladine in v katerih nasledimo prvenec ekstremno ekspresionističnih pesmi Vide Tauferjeve. Toda to je bila neka nujna zahteva dobe ter neka živčna bolezen tistih let. Ko pa se živčevje umiri, se tudi človek — toda tudi utrudi. In tako je kaj kmalu sledila utrujenost, ki je eden izmed značilnih znakov naše povojne literarne generacije. S tem vzporedno pa se je to tudi v literaturi ohladilo in tako nam je pesnica za nekaj let nato kakor ugasnila. Morala je doživljati svoj prepoved, ki pa je moral biti v odsevu borb in iskanja tih in iskren ter brez vsakega hrupnega patosa. To je bil razvoj v lastno samoniklost, kateri jo je privedel k čisti poeziji po daljšem zatišju in notranjem prelomu, kateremu je nato še sledila tudi zahteva po novi pesniški besedi.

Pred kratkim izšla njena zbirka »Veje v vetru« je zato tembolj iznenadila, pa tudi za-

Zahteva svobodo za učitelja, otroka in šolo. Stara šola je bila statična. Nova stremljenja imajo značaj dinamičnosti že po svojem zunanjem licu (ureditev šolske sobe), kakor tudi po notranjem (razgibanem) delu. Nova šola nikakor ne prenese le ene učne oblike, ker bi nujno vodila nazaj k statiki. Načelo življenjske bližine zahteva, da ni šola radi šole, temveč za življenje. Naše delo se mora orientirati po življenjskih situacijah. Te tipične situacije so: igra, delo, učenje, razgovor, praznovanje. Take prirodne situacije dobe v šolskem delu pedagoški pomen, biti pa morajo plod premišljenega organizatoričnega dela. Pedagoška situacija je vzgojna in učna. Učna situacija naj bo prirodna, tehnično obvladana in obeležena z ustrežajočim pedagoškim taktom (odnos). Predavatelj vzporeja ves kompleks šolskega dela s strategijo (načrt: celostne, tedenske, dnevne, didaktične enote) in taktiko (odločitve v situaciji). O skupinskem delu, ki je ena izmed učnih oblik, je omenil njega organizatorične možnosti. Podrobno je razčlenil odlike in hibe te učne oblike ter je pokazal tudi na mladinske osnovne. Skupine tvori učitelj (poudarek ne svobode) ali učenci sami, a učitelj po potrebi regulira. Najboljši delavec v skupinskem delu je ustvarjalni tip učenca, voditelju skupine je pa potrebno mnogo socialnega čuta. Najprimernejše so skupine po 5 do 6 otrok. V nadaljnjih izvajanjih je predavatelj pokazal še potek skupinskega dela in skupinsko delo v okviru posameznih predmetov. Naznačil je tudi vlogo učitelja v tej delovni obliki in osvetlil uspeh skupinskega dela, ki ga je treba kontrolirati in poobčiti s skupnim razrednim delom.

S tiho zaposlitvijo učencev je seznanil tečajnik VI. Majhen. Ze stara šola je upoštevala tiho delo, vendar je bilo zelo enostransko usmerjeno in premalo produktivno izrabljeno. V sodobni šoli si tiho delo stavi za smoter, da si učenci vežbajo svoje sile in si prisvoje neko tehniko dela, ki je nujna za nadaljnje izobraževanje. Osvetlil je tiho delo v okviru razrednega pouka s psihološkega in sociološkega vidika. Svojo posebno važnost ima tiho delo na nižje organiziranih šolah.

Učiteljevo delo in potreba učiteljskih počitniških domov

Ob zaključku in tudi ob začetku vsakega šolskega leta pomilujemo one številne tovariše in tovaršice, ki imajo v razredu veliko število otrok, kakor tudi vse tiste, ki delujejo na oddaljenih enorazrednicah. Za vse te je šolsko leto trudapoln, 10 mesecev trajajoč delavnik. Mnogi imajo delavnik v šoli in tudi izven nje. Delajo brez počitka in brez razvedrila. Tem je v počitnicah potreben telesni in duševni odpočitek, potrebno jim je pravilno razvedrilo, da si naberejo moči za svoje bodoče trudapolno delo.

Noben stan ne zahteva tolike zbranosti celega človeka, kakor naš. Ne zadostuje pridobljeno šolsko znanje, učitelj se mora vedno izobraževati. Zasedovati mora pedagoško-metodični razvoj, kakor tudi gospodarsko tehnično in socialno stran življenja. Da more svojemu stremljenju zadostiti, mora imeti poleg sredstev tudi čas. Dober učitelj potrebuje ves dan za svojo službo. Pet ur dopoldne za delo v šoli in ostali čas za pripravo in nadaljnji študij. Delo v šoli zahteva zbranega, zdravega in prisrčnega človeka, terja vso pozornost in vse živce. Dolgotrajna pozornost in zbranost utrujata živce.

Učitelj je zaposlen tako intenzivno, da nima proste niti minute. Toda vsakdo rad opravlja svojo naporno službo. Veselje ima takrat, ko vidi kako napreduje deca pod njegovim skrbnim vodstvom. Čeprav je naša služba naporna, bi ne smeli biti z njo nezadovoljni. Vsakdo mora priznati, da je v primeri z mnogimi drugimi poklici vendarle lepa.

to, ker vlada v naši poeziji že taka suša, da moramo biti resnično veseli, da smo zopet dobili tako liriko, ki je privrela kakor je to pač vpraševalo in narekovalo srce ter notranji čut zahteval. Zbirka »Veje v vetru« je drobna, toda po kvaliteti brezdvomno pomeni vrh med vsemi slovenskimi pesnicami, jasno zaznamuje pa tudi njeno rast v sebe. — Kakor v splošnem odlikujejo naše lirike intimne impresije, tako tudi Tauferjeva predvsem svoje osebne doživljaje stavlja za os svojim pesmim, v katerih nas v nekaterih kar preseneča skladnost verza z njeno notranjostjo. Po subjektivnem viharju, ki ji je nekoč moral divjati v prsih, saj ljubavna lirika njenih pesmi to priča, v tej zbirki že izbegne v jasno misel in v spomin na vse doživeto. — Toda osnovni ton te je že daleč preko elementarno erotičnega značaja, je prejšnja resignacija nad vse, kar ji je stresalo srce, je prejšnje premišljevanje o vsem prestanem v življenju, v katerem se je vse zgodilo že do kraja, in je dvig nad vse one nove principe življenja, ki se jim je še poprej morala ukloniti. Od tod tudi tisti čar njenih pesmi, ki je osvetljen z notranjim žarom in tista melodičnost, ki pronika iz tihega raja pesničinega srca. Skoraj zaman bi v tej zbirki iskal občutij burnega srca in bolešne pijanosti, ali pa izrazitega stopnjevanja življenjske poti. Kar je bilo, je daleč pogreznjeno, kar pa iz globin premaka skozi lahko odejo spominov, ki zadržuje toploto kot snežna odeja, so samo še svetli, miselni in barvni in zvočni odsevi. — Tako na primer njenemu mrtvemu dragemu posvečeni pomladni soneti, v enem izmed katerih sila preprosto pravi:

Minilo je. Gorje sem pozabila..., da te presune, ker več povedati ni mogla. Sploh je v novi obliki, v sonetih, njeno izražanje čustvene vsebine doseglo višek v zgostitvi pe-

Učitelj mora voditi kontrolo o tem, da se tiho delo ne spremeni v tiho počivanje, temveč mora učence navajati, da morajo delati in doseči neki uspeh z lastnimi močmi. Učitelj ima tudi pri tihem delu mnogo dela, morada res ne toliko direktnega kakor indirektnega, ki se zrcali v njegovem in razrednem delovnem načrtu, v učiteljevi pripravi, posebno pa še v pravcu organizacije takega dela. Načini tihega dela so kaj mnogovrstni: iskanje novih poti dela, vglabljanje v literaturo, samostojni sestavki, poglobitev realistične snovi, ponazoritev predelanega, sestavljanje računskih nalog, opazovanja, pripravljajna dela in zbiranje podatkov, samostojne rešitve, nadaljevanje dela, razčlemba, vaje v izboljšanju znanja, čisto svobodno delo, računski itd. Za tako delo (kakor tudi za skupinsko) bi bil našim šolam nujen potreben šolski leksikon.

Po teh referatih, ki sta pokazala mnogim nove možnosti šolskega dela, se žal radi pozneje časa ni razvila diskusija, dasi bi imelo učitelstvo k tem praktičnim vprašanjem našega šolskega dela staviti nebroj vprašanj in svojih pripomb.

Lepa udeležba in vztrajanje na tečaju je pokazalo, da se učitelstvo ne straši ne stroškov in ne truda, da poglobi in razširi svoje znanje, da dobi novih pobud za delo na našem podeželju daleč stran od kulturnih centrov, kjer je polno ovir, kar je še posebej pokazal v svojem referatu prof. Čopič. Da vlada v lepem delu učiteljskega živja zanimanje za pravo pedagoško delo na naši vasi, dokazuje želje, ki so jih iznesli posamezni tečajniki v osebnih razgovorih in ki so bile potem postavljene v naslednjem predlogu: Pedagoška centrala naj bodoči svoj pedagoški tečaj posveti povsem vaški šoli; oris vasi; vaška šola kot strokovna ali občja izobraževalnica; razlika med mestno, industrijsko in vaško šolo; učne oblike v vaški šoli; praktični primeri dela na nižje, srednje in višje organizirani šoli; učiteljeva priprava na vaški šoli; učni načrt in vaška šola in drugo.

Mile.

Res je, da je učitelj tisti uradnik, ki mora v vsako najbolj oddaljen vas; res je, da mora stanovati v nezdruženih prostorih, res je, da je v razredu v nezdravem zraku izpostavljen vsem mogočim boleznim, posebno jetiki in revmatizmu, kar dokazujejo številni smrtni primeri. Vse je res. Toda prišel bo čas, ko se bodo tudi ti nedostatki zmanjšali ali odstranili. Upajmo, da bodo zidali bolj zdrave, zračne in sončne razrede in sobe; upajmo, da se bodo uredile razmere glede službovanja v oddaljenih in težkih krajih; upajmo, da se bodo življenjske razmere nekoč izboljšale.

Ali smo kdaj pomislili, da ima učiteljski poklic tudi lepe strani in da je stanovska organizacija priborila že marsikatero olajšavo? Imamo tudi počitnice. Niso radi nas, so radi mladine, da se telesno in duševno opomore od naporenega šolskega dela. Z mladino smo jih deležni tudi mi, da si z njo vred odpočijemo in telesno okrepimo. Zaloboj to zaradi gmotnega stanja učiteljskega v današnjem času težko izvedljivo. Letovanje je za učitelja predrago. Da bo pa možno, je treba resneje misliti na učiteljske počitniške domove, kjer bi učitelstvo ceneje letovalo.

Poštni uradniki imajo izvrstno urejena svoja okrevališča ter jim moramo priznati, da so pravilno razumeli težko, naporno in izčrpajoče delo svojih članov ter jim v oddolžitve dela nudijo res lep in cenen odpočitek. Imajo 3 domove: Enega na morju v Kaštel Lukšiču pri Splitu, drugega na Pohorju in tretjega v Vrnjački banji. V domove se sprejmejo

Le sodelovanje prav vsega učiteljsstva v stanovski organizaciji bo pripomoglo do popolnih uspehov borbe za naše pravice.

poštni uradniki in njih družinski člani. Dnevna preskrbovalnina znaša na morju in Vrnjački banji 23 din, na Pohorju pa 25 din. Torej stane 10 dnevno oziroma 20 dnevno letovanje 230 oz. 460 din.

Za učitelstvo bi seveda ne mogli graditi kakih centralnih počitniških domov, ker bi bili predragi. Najbolje bi bilo, da bi imelo slovensko učiteljsvo svoja domova: Enega na morju, drugega v planinah. Cene v teh okrevališčih bi seveda morale biti primerne našim plačam. V ta namen se je pred leti ustanovilo v Ljubljani društvo za zgradbo učiteljskega doma v Omišlju na otoku Krku. To društvo namerava zidati reprezentativen dom v Omišlju ter ima tam že kupljen prostor. Vendar do realizacije še ni prišlo, ker še vedno ni dovolj sredstev. Deleži društva so namreč visoki, znašajo 2500 din, ki se pa morejo vplačati tudi v manjših mesečnih obrokih. Se bolje bi bilo, če bi prevzela iniciativno sekcija ter bi pozvala celokupno učiteljsvo, da prispeva k zgraditvi prepotrebne počitniškega doma. Prepričan sem, da bi bilo okrevališče polnoštevilno zasedeno. V izvenpočitniških mesecih pa bi se tam lahko zdravili rekonvalescenti ali pa bi se dal dom v najem. Baš tako bi bil potreben počitniški dom na planinah, bodisi na Pohorju ali Gorenjskem. Lep počitniški dom v slovenskem narodnem slogu so si zgradili na Stolu (1200 m nadmorske višine!) ljubljanski bogoslovci. Zgradba je lesena, porabili so les od izkrčnega gozda. Tak dom bi si učiteljsvo lahko zgradilo že z deležem 100 do 150 din. Znano je, da ne godi slehernemu vroča morskaklima, nekatere bolezni naravnost zahtevajo planinski zrak in mir. Tem bi bilo ustrezno z ureditvijo planinskega počitniškega doma. V obeh domovih bi bil možen obisk velikega števila učiteljskega in družin. Pri sedanjih nizkih prejemkih si učiteljsvo ne more privoščiti dragega odpočitka v hotelih in penzionatih, kjer stane dnevna oskrbovalnina 50 do 80 din. K temu moramo priložiti še stroške vožnje in razne druge izdatke. To so previsoki izdatki, ki jih učiteljsvo ne premore. V počitniških domovih bi znašala preskrbovalnina ca. 23 do 25 din. Ta izdatek bi marsikdo še nekako premogel.

Ze sedaj, med šolskim letom, bi morali resno razmotrivati vprašanje: kako bi najlaže in nauspešneje realizirali zgradbo učiteljskih počitniških domov. Njih velika važnost in potreba je pač izven vsakega dvoma. Ta važen problem bi se moral obravnavati na učiteljskih zborovanjih in zainteresirati z zamisljivo vse učiteljsvo, ki bi naj pri akciji sodelovalo z navseti, predlogi in sredstvi. V skupnem in složenem delu celokupnega učiteljskega je možno izvesti take velikopotezne načrte. Da je naš stan zmožen uresničiti velike stvari, kažejo nazorno naše vzorne gospodarske organizacije, ki so vse plod zavednega zadružništva. Zato upajmo, da se bo tudi zgraditev učiteljskih počitniških domov prav kmalu uresničilo in da bomo kmalu uživali v njih lepoti jadranskega morja in slovenskih planin. —a—

KMETSKA POSOJILNICA ljubljanske okolice v Ljubljani

ima naprodaj male hiše in lepe parcele v Ljubljani, na Viču, v Šiški, na Bledu itd.

Ni moj namen tolmačiti njenih pesmi, saj prav za prav s prozo tega sploh ni mogoče. Tudi ni namen v našem stanovskem listu opozarjati na to zbirko, ker je avtorica učiteljica. Ne, zaslužijo pač to pesmi z najširšega gledišča, saj nudijo oni redki užitek, ki mu pravimo estetska naslada.

A. Debenak.

Ivan Gol-Voj: »Človek, odkod in kam«

Ivan Gol-Voj nam je že v svoji prvi knjigi »Človek, ki prihaja« zapisal stavek: »Kritična doba, v kateri živimo, je obenem doba iskateljev, in to je njena svetla plat.« Gol-Voj je v tej kritični in zagonetni dobi mnogo iskal — in moremo reči — tudi mnogo našel. To nam dokazuje njegova druga, letos izšla filozofska knjiga »Človek, od kod in kam«. Knjiga je po vsebini bogata, nosi v sebi vse glavne elemente globokega svetovnega nazora, ki predstavlja nekako sintezo idealizma in materializma.

Izhodna točka mu je tisti znani Descartesov stavek: Cogito, ergo sum. (Mislim, torej sem). Iz tega stavka oziroma iz takega dušnega delovanja izvaja, da je vsaka duša »jaz«, »ti«, »one« bitnost zase, ki igra vlogo »četrtce« — kakor on pravi — osnovne dimenzije oziroma substance, ki v času gradi svoj pripadnostni trodimenzionalni prostor — telo. To telo služi duši le za sredstvo, orodje za njeno »svestno« obstojanje in delovanje v svetu. — Ko razlaga o neumrljivosti osnovne oziroma duhovne dimenzije — duše, zagovarja nauk o reinkarnaciji (a metempsihozo, egiptovski nauk o seljenju duš pobija

sniske besede in težnje po oblikovanju. V njih njena lirika nadkriljuje vse druge! Eden izmed najlepših ciklusov pa je gotovo tudi »Magdalena«, saj v njem tako iskreno stopi čisto na dno življenja in v trpljenju ter življenjski nemirnosti in samopriznanju išče rešitve in očiščenja svojemu odnosu in odgovoru, ki tu pomenja že izgajen vzpon v poduhovljen podvig. V njem, kakor tudi v sonetih »Jesenski razgledi«, ali v »Znani obrazje« se javlja tvorna fantazija in zrelost v meditaciji in vglabljanju tako zelo, da splahnejo še tiste ekspresionistične pobude, ki jih v par pesmih še ne more zatajiti. V »Znani obrazje« in še tu in tam ji misel zatrepeče tudi s socialno šibkejšimi, toda socialne impresije niso shematizirane, temveč psihološke, v prvem obrazu pa samoniklost psihološko izredno tenkočutno ilustrira, kar učinkuje v taki zanimivi obliki še najbolj. Pri vsem tem osvetljuje notranje bistvo človeka tako, da njena čista ženska lirika ostane nedotaknjena v krških tonih, ki so tako značilni za pesmi Vide Tauferjeve.

Pot pesnice od »Treh labodov« do zbirke »Veje v vetru«, ki jo je krstila s simbolističnim imenom po pesmi »Mlade veje«, ko pravi:

Mlade veje so zatrepetale,
v strahu so se vile ko roke.
Dež je tolkel, veje so jokale,
z listja so jim padale solze.

pomeni pot, na kateri se je pesnica iz svoje jame vročega srca izjokala do dna. Kar je po letih s te poti ostalo, je čudovito zatišje, iz katerega v sonetih, ali v pesmih kot je »Kapelca«, »Zrcalo« ali »Pajki« doseže svojemu občutju in zaznavam razpoloženje, ki ga boš zaman iskal pri kateri koli naših pesnic.